

Okresy rozwoju twórczości plastycznej dziecka w wieku przedszkolnym

czwartek, 08 listopad 2007

Rysunek jest jedną z najbardziej podstawowych form ekspresji dziecka. Dzieci w wieku przedszkolnym chętnie sięgają po kredki, aby dać wyraz ich wiedzy o otaczającym ich świecie. Do 3 roku życia chwyt kredki jest jeszcze niezgrabny. Dziecko często chwytą narzędzie pisarskie całą dłonią. Jednak już 4 – latki potrafią trzymać kredkę w sposób prawidłowy. Coraz chętniej i coraz więcej rysują. W wieku 5 i 6 lat uwidaczniają się już zdolności rysunkowe i malarskie.

Pierwszym przejawem dziecięcej twórczości jest stadium bazgrołów. Tuż po przekroczeniu pierwszego roku życia większość dzieci zdolnych jest do podejmowania pierwszych prób bazgrania. Bazgroły dziecięce mają początkowo charakter nieprzedstawiający i są wynikiem pozostawiania śladów ołówka na papierze. Bazgroły przedstawiające pojawiają się wówczas, gdy dziecko potrafi rysować już proste kształty geometryczne i ich kombinacje oraz traktować je jako graficzne symbole. Jedną z interesujących cech bazgrania jest ta, iż podlegają one określonym formom rozwoju. Z początku bazgranie jest ruchem ciągłym tam i z powrotem, graficznie reprezentowanym przez zygzaki, składające się głównie z kresek poziomych. Później, gdy dziecko może wykonywać dłońmi ruchy okrężne, pojawiają się „okrągłe bazgroły”;

Niektórzy badacze rysunku dziecka nie doceniali okresu bazgrołów w rozwoju umiejętności rysowania. Niestety wielu dorosłych lekceważy ten okres, nie przypisując mu właściwego znaczenia. Jednak etap ten jest konieczny i spełnia istotną rolę w rozwoju dziecięcej twórczości rysunkowej. Jest podstawą każdego języka obrazowego. Rozwija się on podobnie jak język werbalny według własnych praw, mając wewnętrzny sens. Z pozornie niemających kształtu „gryzmołów”, powstają podstawowe formy, dzięki którym dochodzimy do rysowania pierwszych rysunków. W okresie bazgroł dziecko ćwiczy sprawność manualną, rozwija małą motorykę, rozwija umiejętność symbolicznego oznaczania obiektów i zjawisk. Rysowanie dla dziecka staje się źródłem radości. Chce ono najczęściej tę czynność powtórzyć. Z tych oto względów należy zapewnić dziecku możliwość „rysowania”, kiedy będzie tego potrzebowało.

Okolo 3 roku życia w dziecięcym rysowaniu pojawiają się twory, będące kombinacją okręgu i linii prostych – głowonogi. Pełnią one funkcję symboliczną. Tej formy graficznej używa dziecko do przedstawiania zarówno ludzi i zwierząt.

Dzieci rysują to, co wiedzą o świecie. Rysują na podstawie spostrzeżeń z najbliższego otoczenia. Jednak nie kopiują rzeczywistości. Przekładają świat zewnętrzny na swój język, nadając mu znaczenie za pomocą symboli.

W okresie od 3 do 6 lat dokonuje się rozwój symbolicznego przedstawiania rzeczywistości w rysunku. Okres ten badacze określają za pomocą następujących terminów: idioplastyka, okres przedschematu, schematu uproszczonego lub schematu.

Cechy rysunków dziecięcych w wieku przedszkolnym:

- ułożenie elementów w pionie i poziomie, porządkowanie przestrzeni na osi góra – dół oraz łączenie elementów
- symboliczne ujmowanie formy (np. przedstawianie człowieka, domu, drzewa)
- wzorcowość (dziecko rysuje to, co wie, ignorując granice świata wizualnego)
- dokonywanie przekształceń rysowanych powierzchni (trudności w przedstawieniu trójwymiarowej przestrzeni na dwuwymiarowej kartce, przedmioty są przedstawiane jednocześnie z różnych punktów widzenia)

- trudności w przedstawianiu trójwymiarowej przestrzeni dzieci rozwiązują, stosując: układ pasowy, układ kulisowy, układ topograficzny.
- zaznaczanie subiektywnego stosunku do przedstawianego obiektu (to, co ważne dla dziecka zajmuje nieproporcjonalnie dużo miejsca)
- istnieje zależność rysunku od kontekstu kulturowego
- antropomorfia (dziecko ma skłonność do identyfikowania się z żywymi istotami, dlatego też zwierzęta przedstawia na podobieństwo człowieka)

Codziennie w swojej pracy obserwuję sytuacje, kiedy powstają obrazki dziecięce. Najczęściej są to prace wesołe, optymistyczne, kolorowe. Dzieci chętnie dzielą się tym, co narysowały, opowiadając o tym. Warto zwrócić uwagę na to, jak dzieci tworzą, jakich barw używają. Ważny jest ten aspekt formalny, ale też ważna jest treść. Zachęcam, aby przyglądać się rysunkom dzieci. Każdy obrazek to jakaś przygoda, historia widziana oczami dziecka.

Agnieszka Żukowska

Niepubliczne Przedszkole nr 2